

drukken dat wij de auteurs zijn van de woorden die mijnheer Sinatra zonet uitsprak. De manier van voorstellen op deze pagina wijst niet genoeg op het feit dat mijnheer Sinatra alleen maar de uitvoerder van deze tekst is.

■ AC/VK Oh, excuseer. Misschien kunnen we het anders stellen en zeggen dat we met het uitspreken van iets altijd meer doen dan wat we bedoeld hadden? De context creëert een extra betekenis die wij, als sprekers, niet onder controle hebben. En dit geldt natuurlijk ook voor de podiumsituatie.

■ MARINA ABRAMOVIC Ik begreep dat de idee van originaliteit als 'mijn ego, mijn kunst' volledig een obstakel is voor de essentie van een performance. Een performance zou meer als een muziekpartituur moeten zijn. Zoals Mozart, onderhevig aan interpretatie; ze kan uitgevoerd worden zoals je wilt.

■ AC/VK Maar kan je uitvoeren 'zoals je wilt'? Stelt de notie van performance niet het goeie oude idee van subjectieve vrijheid in vraag? Want het is niet *als* je wilt, je moet. Je kan niet niet constant de tolk van je actie zijn, laat staan van wat je zegt of doet, ook omdat je niet echt kiest wat je vertolkt.

■ JUDITH BUTLER Performativiteit is dus geen enkelvoudige daad, want het is altijd een herhaling van een norm of een reeks normen of conventies waarvan het een herhaling is.

■ AC/VK Ja, en een punt dat we daaraan willen toevoegen is de notie van de blik, het publiek in een performance. Een performance is ook altijd iets wat verschijnt voor een getuige, wat de mogelijkheid van toezicht en beoordeling inhoudt. Als we denken aan technologische systemen, dan wordt de dimensie van de prestatiedruk heel duidelijk. En dit is zo op alle vlakken. Kijk naar hoe de zakenwereld werkt, bijvoorbeeld. De handel wordt toch ook constant bekeken en gecontroleerd?

■ CIARAN HENRY Ja, natuurlijk. Handelstoezicht is een interessant gebied waarin we erg veel investeren, en de handelstoezichtssystemen die nu op de markt komen zijn erg gesofisticeerd... Door hun aard bevinden zij zich bovenaan je handelssystemen en zien zij elke transactie die er gebeurt. Daardoor hebben deze systemen potentieel in andere gebieden, zoals bijvoorbeeld het berekenen van de beste uitvoering, zelfs het consolideren van posities, enzovoort. Op dat terrein doen we veel investeringen.

■ AC/VK Dus het zou een voordeel zijn om een superieure performance te creëren die geen ruimte meer laat voor vragen.

■ RICHARD M. NIXON Mijn sterke punt - als

ik een sterk punt heb - is performance. Ik heb altijd meer gedaan dan ik zeg. Ik producer altijd meer dan ik beloof.

■ AC/VK En dit kunnen we ook in sport zien, waar wedstrijden worden bekeken, becommentarieerd, onder druk worden gezet om een goeie show te zijn en hopelijk een opwindende sensatie te bieden, zoals *aces* in tennis bijvoorbeeld...

■ BILLIE JEAN KING Het maakt niet uit hoe hard het is, wat voor druk er van buitenaf is, hoeveel erge tegenslagen ik onderweg tegenkom, ik moet mijn uiteindelijke doel voor ogen houden om te winnen, winnen, winnen - en dat met meer liefde en passie dan de wereld ooit heeft gezien in een performance.

■ WOMENCENTRAL Doe frisse ideeën op. Werk aan een betere relatie. Win prijzen. Begin weer te trainen. Geef je carrière een duwtje. Zorg voor familie. Balanceer je leven. Ontdek het allemaal elke week in WomenCentral.

■ MARINA ABRAMOVIC Ik ben het beu om zo vaak op andere vliegtuigen te moeten overstappen. Wachten in wachtzalen, busstations, treinstations, luchthavens.

Ik ben het beu om te wachten bij eindeloze paspoortcontroles.

Snelle winkelcentra in winkelcentra.

Ik ben het beu om nog meer carrièrebeslissingen te nemen: museum- en galerievernisages, eindeloze recepties, rondhangen met een glas mineraalwater en doen alsof ik geïnteresseerd ben in gesprekken.

■ GARY J. DICKELMAN Dus wat moet het zijn? Een *graphical user interface* (GUI) design expert? Een vormgever handelsprocessen? Een opvoedkundige technolog? Een hypertextingenieur? Een ingenieur van menselijke factoren? Wel, het antwoord is 'Ja!' op alles. Daarin ligt mijn onbehagen.

■ GONZALES Als je indommelt, verlies je.

■ AC/VK Maar waar komt dit idee van een superheld vandaan? Het moet op een of andere manier relateren aan zijn tegengestelde, zoals "Wees een winnaar, geen verliezer".

■ JACQUES DERRIDA Wat is een succes als de mogelijkheid van de ongelukkige keuze zijn structuur blijft vormen?

De tegenstelling lukken/mislukken lijkt zo sterk onvoldoende en bijzonder secundair.

■ AC/VK Ah, wij zijn zo blij dat je dat zegt, want mensen zijn al geneigd geweest om ons te verwijten dat we vreselijk slecht badminton spelen in ons stuk...

■ JON MACKENZIE We beginnen te merken dat, in tegenstelling tot de theorieën van transgressieve performance, die al lang ver-

woord zijn door theaterwetenschappers, andere theorieën zijn opgedoken, die onmiddellijk betrekking hebben op de normatieve kracht van performance.

In tegenstelling tot de normatieve liminale overgangsrites van discipline, daagt het performance-niveau ons uit met een aantrekkelijke waaier van liminale normen: ga tot aan de limiet, speel de marge, wees de andere.

■ DAN GRAHAM Ik deed performances in de kunstwereld omdat artiesten die ik bewonderde of persoonlijk kende ook performances deden. Voor jonge artiesten die geen toegang hadden tot kunstgalerijen of die niet genoeg geld hadden om studiokunst voor tentoonstellingen te produceren, was het een democratische manier om hun werk snel aan andere artiesten in de gemeenschap te tonen.

■ AC/VK Toch denken we dat er een paradox is, in die zin dat als je kan kijken naar een performance als een non-product dat ontsnapt aan de verkoopseconomie, dan is het ook deel van een netwerk van elkaar ondersteunende economieën. Met andere woorden: een performance als show brengt geld op, gebruikt technologie en produceert een moment. En elk deel dat erbij betrokken is, ondersteunt de andere delen.

■ BEYONCÉ KNOWLES Ik wil jullie daarbuiten eigenlijk allemaal bedanken want van ons laatste album *The Writings on the Wall* zijn 10 miljoen stuks verkocht, dankzij jullie allemaal, we willen jullie allemaal danken, en we willen jullie ook bedanken omdat zovelen van jullie *Survivor* zijn gaan kopen, het is nog maar vijf weken uit en we hebben al vijf miljoen stuks verkocht, dus we willen jullie heel erg danken, bedankt, het voelt fantastisch om hier op dit podium te staan voor jullie, prachtige mensen, die daar in de kou staan, we willen jullie daarvoor allemaal bedanken.

■ AC/VK Over welke kou heb je het? Welk podium? Is de plaats van dit gesprek op zich niet per se ietwat onbepaald?

■ MICHAEL BORING Het woord dat je op dit moment aan het lezen bent, hangt voor een groot deel af van waar in de zin je zit.

■ AC/VK Maar wie zijn 'jullie' nu? Wij of de lezers? Bon, ik denk dat het nu het moment en de plaats voor ons is om deze tekst te gebruiken en onze show wat voor te stellen. Dit stuk heet *A Number of Classics in the Age of Performance*, en heeft het opzet om een performance uit te voeren, eigenlijk zoveel soorten performances op te voeren als we konden bedenken, als constitutieve elementen van onze podiumvoorstelling.